

Елин Пелин

Гелевата мука и неволя

Я че кажем, що че кажем, ама сакам тук да си остане!
Да не ойде некой я при свато Джуро, я при чичо Тане
да им каже – зерем после си от смех умирам!
Че му сръбне свато: – Род не род – че каже, – не разбирам,
Да си си мълчал, човече! – Па че дигне гюрултия!
Та не че се свъртим ни у село, нито у София.

Един ми е, брате, ясен месец на небото –
една бе ми свато-Джуровата черка у селото,
една бе ми у целио округ – у свето една бе.
Над убостта убост – ако има – она бе!
Стройна, тънка-тънина у кръсто, като даскалица.
Па се вие, ете, па се сова, като гяволица.
Над чело и черна коса, като облак темен,
море да не ми бе сваха, я чех да я зедем!
Лице – пресно сирене, ти кажем. Бре не думай!
Току свали капа, па се кръсти и цалувай!
Грех че сториш – сто че да измолиш!
(Бог я даде да я гледаш и от душа да я волиш).
Па да видиш черни очи под тънките вежди,
че въздихнеш, па че кажеш: „Боже, дай премежди
какви сакаш на глава ми, ама я що сакам –
речи, боже, и оно да стане!“
Проклети и черни очи, черни, валчести ... таквие!
Па като те стрелне, като с вино те опие,
та не знаеш носиш ли се като сенка по небото,
или жив човек се шураш из селото!
Името и, да ви кажем, беше Ганка –
да я сдобиш с пресно млеко у гаванка!

Право е, що рекъл некой: убост не е само за гледанье,
сака обич, сака тегло, сака залитанье...
И залитнаха по Ганка сума ергенаци,
кое къосе, кое с два лакти мустаци.
Цела есен мира си немаха пцета по сокаци!
Е, що чеш му, пушняята! – човек си къмето не знае,
он сал душа клета има, а она страдае,
она пати, она тегли, она боледува,
па човек че тражи билки, па че я лекува,
Хеле Геле – мътните го зеле –
он загази най много от сите

и по Ганка си изгуби дните и нощите.
Лудо полудя по нея, па си рече:
„Или она, или нема да ме биде вече!“
Па захвана да я следи, да се кашле зад гърбо и, да се хвали,
че щел, божем, да я крадне или да ги пали...

Е, оно така е!
Кога сърце сака, човек не мое да нече.

Зарад либе се опинките не жалат, ноќе се не спие,
Гелето го змия хапе, вук му на сърцето вие –
зер момче е харно и сърцато, ама сиромашко,
па сега какви са времена проклети –
дом и къща се не хранят със сърце юнашко,
ами сака пуни да са ти ръцете!
Сака Геле Ганка! Он я сака, а она го нече.
Като рече – бог да я убие! – като че отсече:
Богатска съм – богат че да зема!
Нек ме иска – на когото стиска!

Геле нема дом, ни къща, ниви, ни ливади,
Ни занаят знае, пари да извади.
Всичко има он една гъдулка,
троеструнна, яворова, с капак седефлия.
На шийката с огърлици, като млада булка.
Майстор е Геле у свирњата и е мераклия!
Като седне проклетецо, като я зачеше –
че оставиш благи приказки у механата,
да послушаш, да усетиш сладост у душата.
Трите струни, като три девојки гласовити,
от сърце воздишки ти изкарват, сълзи от очите!

Всека вечер, кога ноќта мета черна черга над земята
и звездички, ангелски очички, си замигат в небесата,
месечинка се усмихне над хората като майка
над деца си мили,
Геле вима гуслата гласовита,
па излиза на бунаро пред Ганкини
и удря песен жаловита.
Пцета мљкнат, месец спре се на небото
и заплакват звездички, ангелски очички,
и воздишките човешки се залутат из селото.

Троеструнна гусла на три гласа кара:
Я те сакам, ка що сака
поле дъжд у суша,
ти се криеш като сврака
у трънлива круша.
То една ли я по тебе
похарчих въздишка,
от кахъри заприличах
на църковна мишка!
Свири Геле, свири, та чак се унася,
жална песен като плач се у ноцта разнася.
Слушат селяни, девойки и невести млади,
слуша Ганка, слуша, па си душа слади,
че за нея тая жал е, тия песни, муки и неволи,
че за нея друга душа плаче и се моли.
Дълго слуша тя. Звездички мигат. Месец свети.
Тя потръпне, протегне се и усети,
че нещо я сладко-сладко нависоко дига
и в забрава скърши ръце и изока:
„Стига, стига!
Геле, Геле, мътните те зеле!“

КРАЙ

© Елин Пелин

Източник: Словото
Набиране: Георги Величков

Публикация:

Елин Пелин. Събрани съчинения в шест тома, том трети
„Български писател“, С. 1977.
Под редакцията на Тодор Боров, Кръстьо Генов и Пеньо Русев.

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/5585>]